

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

STUDY

You have Downloaded, yet Another Great Resource to assist you with your Studies 😊

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

SA EXAM
PAPERS

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

**LEWENSORIËNTERING
ALGEMENE ASSESSERINGSTAAK
SEPTEMBER 2015
MEMORANDUM**

PUNTE: 80

Hierdie memorandum bestaan uit 12 bladsye.

AFDELING A (VERPLIGTEND)**VRAAG 1**

1.1	1.1.1	B	(✓)		
	1.1.2	D	(✓)		
	1.1.3	C	(✓)		
	1.1.4	A	(✓)		
	1.1.5	D	(✓)		
	1.1.6	B	(✓)		
	1.1.7	A	(✓)		
	1.1.8	B	(✓)		
	1.1.9	C	(✓)		
	1.1.10	A	(✓)	(10 x 1)	(10)
1.2	1.2.1	vakbonde/werkgewerorganisasies/federasies			
		Ken EEN punt elk toe aan enige TWEE van die bogenoemde, maar geen punte sal vir voorbeelde toegeken word nie. (✓✓)			(2)
	1.2.2	Ideologie (✓)			(1)
	1.2.3	(a)	Soeklees (✓)		(1)
		(b)	Vluglees (✓)		(1)
	1.2.4	Kritiseer/Kritiek/Evalueer/Ondersoek			
		Ken EEN punt toe aan enige EEN van die bogenoemde. (✓)			(1)
	1.2.5	Dit sal jou help om:			
		• Die dinge wat jy die meeste in 'n werk waardeer, in ag te neem (✓) sodat jy vir werk aansoek doen wat nie met jou waardes in konflik is nie. (✓) • Jou eie talente en belangstellings te identifiseer (✓) wat jou sal help om die werk wat die beste by jou pas, te oorweeg. (✓) • Jou te laat fokus op die regte handelswyse om te volg (✓) wanneer jy werk soek wat vir jou lewenstyl geskik is. (✓) • Wat werklik in die lewe belangrik is, in ag te neem (✓) sodat jy jou opsies oor waar om vir werk aansoek te doen, kan oorweeg. (✓)			
		Enige TWEE geskikte antwoorde vir TWEE punte (✓✓) elk.		(2 x 2)	(4)
TOTAAL AFDELING A:					20

AFDELING B (VERPLIGTEND)

1. In hierdie afdeling moet kandidaat se antwoorde sover moontlik in volsinne geskryf word. Vir 'n 3- of 4-punt-vraag moet 4, 3, 2, 1 of 0 (nul) punte dus toegeken word, afhangend van die vlak van die antwoord gegee.
2. Let daarop dat vir elke kategorie van die kandidate se antwoorde, moet daar onderskei word tussen uitstekende, goeie, bevredigende en swak antwoorde.

VRAAG 2**2.1 Punte moet soos volg toegeken word:**

- TWEE punte (✓✓) vir 'n antwoord wat goed verduidelik is.

'n Moontlike antwoord kan wees:

Die komitee was klaarblyklik nie van Steven se gestremdheid bewus nie (✓) en was nie bereid om 'n gestremde persoon in diens te neem nie. (✓)

Enige ander geskikte antwoord vir TWEE punte. (2 x 1) (2)

2.2 Punte moet soos volg toegeken word:

- TWEE punte (✓✓) elk vir TWEE antwoorde wat goed verduidelik is.

Moontlike redes kan wees:

- Mense met gestremdhede wil met respek en waardigheid bejeën word (✓) en is bang vir die stigma wat aan hulle gestremdheid klou as hulle die maatskappy vooraf inlig. (✓)
- Hulle voel dat werkgewers hulle as 'n las sal beskou (✓) en nie hulle kwalifikasies/getuigskrifte in ag sal neem nie. (✓)
- Hulle wil nie as gevolg van hulle gestremdheid in diens geneem word nie. (✓) Hulle wil oorweeg word vir hulle vermoëns en kwalifikasies/getuigskrifte. (✓)
- Hulle wil nie voel asof iemand hulle 'n guns bewys nie/of dat iemand vir hulle jammer voel oor hulle gestremdheid nie. (✓) Hulle wil die werk op eie verdienste kry. (✓)
- Of enige ander TWEE geskikte antwoorde vir TWEE punte (✓✓) elk.
- Of enige ander kombinasies van die antwoorde moet aanvaar word.

(2 x 2) (4)

2.3 Punte moet soos volg toegeken word:

- EEN punt vir die identifisering van die arbeidswet (✓) (1)
- TWEE punte vir die bewys van daardie arbeidswet (✓✓) (2)

Moontlike redes kan wees:

- Steven word deur die Wet op Gelyke Indiensneming ('Employment Equity Act') beskerm (✓) wat stipuleer dat werkgewers 'n aansoeker nie minder gunstig mag behandel as gevolg van 'n gestremdheid nie. Die Wet stipuleer ook dat applikante self kan besluit of hulle 'n gestremdheid wil bekend maak of nie, wanneer hulle vir werk aansoek doen. (✓✓)
- Steven word deur die Handves van Menseregte beskerm (✓) wat alle mense teen diskriminasie beskerm, ongeag hulle gestremdhede. (✓✓)
- Steven word deur die Wet op Arbeidsverhoudinge ('LRA') beskerm, (✓) wat mense in die werkplek teen diskriminasie as gevolg van hulle gestremdhede beskerm. (✓✓)

(3)

2.4 Punte moet soos volg toegeken word:

- TWEE punte (✓✓) elk vir DRIE riglyne wat goed verduidelik is.

Moontlike antwoorde vir riglyne:

- Wanneer poste geadverteer word, moet die werwingskomitee na hulle gelyke-indiensnemingsbeleid of waardes verwys en hulle standpunt oor regstellende aksie aandui. (✓✓)
- Wanneer poste geadverteer word, mag werkgewers noem dat lede van aangewese groepe voorkeur sal geniet. (✓✓)
- Maak seker dat die applikante se inligting op die posvereistes fokus en nie indirekte onregverdige diskriminasie tot gevolg het nie. (✓✓)
- Wanneer die kortlys opgestel word, kan 'n werkgewer applikante uit aangewese groepe insluit wat aan die meeste, maar nie aan al die vereistes voldoen nie.
- Die onderhoudskomitee moet sensitief, objektief en onbevooroordeeld/onpartydig teenoor mense met gestremdhede wees. (✓✓)
- Hulle moet applikante vra om aan te dui hoe hulle die inherente vereistes van die pos/werk sal uitvoer en hoe hulle in die werksomgewing geakkommodeer sal moet word om aan die vereistes van die pos te voldoen. (✓✓)
- Werkgewers moet leiding verkry uit die Goeiepraktykscode oor die Indiensneming van Mense met Gestremdhede en die Tegniese Bystandsriglyne oor die Indiensneming van Mense met Gestremdhede. (✓✓)
- Of enige ander DRIE geskikte antwoorde vir TWEE punte (✓✓) elk.

(3 x 2)

(6)
[15]**VRAAG 3****3.1 Punte moet soos volg toegeken word:**

- EEN punt (✓) vir die mensereg

EN

- EEN punt (✓) vir die rede

'n Moontlike reg en 'n moontlike rede kan wees:

- Die reg op behoorlike behuising (✓): die huise is nie struktureel sterk nie en word oorstroom wanneer dit reën. Daar word dus nie op bevredigende wyse na die inwoners se behoeftes omgesien nie. (✓)

OF

- Die reg op 'n veilige en geborge omgewing (✓): die huise verbrokkel en die veiligheid van die inwoners word dus in gevaar gestel. (✓)
- Enige EEN antwoord vir TWEE punte (✓✓) elk.

(2)

3.2 Punte moet soos volg toegeken word:

- EEN punt (✓) elk vir DRIE verduidelikings.

Drie moontlike redes vir die lae gehalte van die huise kan wees:

- Die tenderproses kon korrup gewees het, aangesien 'n ongekwalifiseerde kontrakteur dalk aangestel is. (✓)
- Substandaard boumateriaal is moontlik deur die kontrakteur gebruik om 'n groot wins te maak. (✓)
- Die bouproses kon afgejaag gewees het om so baie huise as moontlik in die kortste moontlike tyd te bou en die gehalte van die vakmanskap kon dus onder verdenking geplaas gewees het. (✓)
- Aangesien daar geen bewys is dat 'n impakstudie gedoen is nie, is die grond waarop die huise gebou is dalk nie vir konstruksiedoeleindes geskik nie. (✓)
- Enige ander geskikte antwoord vir EEN punt (✓) elk. (3 x 1) (3)

3.3 Punte moet soos volg toegeken word:

- TWEE punte (✓✓) elk vir TWEE voorstelle.

Twee moontlike voorstelle vir verantwoordelike uitspraak van bekommernis kan wees:

- Skryf briewe aan owerhede (✓) en verduidelik die aard van die swak dienslewering asook wat van die regering verwag word om die probleem op te los. (✓)
- Rig 'n petisie aan die plaaslike en provinsiale munisipaliteit (✓) om die benarde toestand van die plaaslike inwoners uit te lig/te beklemtoon en versoek 'n gunstige antwoord binne 'n sekere tydperk. (✓)
- Betrek burgerregteorganisasies om namens die inwoners te onderhandel (✓) aangesien hulle oor die vaardighede en kennis beskik om sulke probleme op te los/aan te pak. (✓)
- Neem deel aan wettige massa-aksie soos betogings en vreedsame optogte (✓) om bewustheid van die probleem in die gemeenskap te skep. (✓)
- Rapporteer die menseregteskending aan die Menseregtekommissie (✓) sodat hulle die inwoners kan help om die kwessie op te los. (✓)
- Rapporteer apatiese en korrupte beamptes aan die betrokke owerhede (✓) sodat hulle vir hulle dade/optrede aanspreeklik gehou kan word. (✓)
- Lig die media, soos die plaaslike koerant, (✓) in om bewustheid van die probleem waarvoor plaaslike inwoners staan, te skep. (✓)
- Of enige ander TWEE geskikte antwoorde vir TWEE punte elk. (2 x 2) (4)

3.4 Punte moet soos volg toegeken word:

- TWEE punte (✓✓) elk vir DRIE strategieë.

DRIE strategieë wat die plaaslike owerheid kan gebruik om swak geboude huise te voorkom, kan wees:

- Die grond waarop die huise gebou moet word, moet versigtig gekies word (✓), om te verseker dat huise veilig daar gebou kan word. (✓)
- Bouinspekteurs moet voortdurend die gehalte van vakmanskap en boumateriaal assessee (✓), om te voorkom dat huise verbrokkel. (✓)
- Die tenderproses moet deursigtig wees (✓) om bedrieglike en korrupte handeling deur die betrokke partye te bekamp/bestry. (✓)
- Streng kriteria moet vasgestel word (✓) om die kwalifikasies en vermoëns van boukontrakteurs te assessee. (✓)
- 'n Stelsel, soos 'n warmlyn/blitslyn moet ingestel word, (✓) sodat die publiek korrupte en bedrieglike prosesse kan rapporteer. (✓)
- 'n Gekombineerde taakspan, bestaande uit regeringsbeamptes en lede van die gemeenskap, moet as 'waghond' optree (✓) om die gehalte van die hele projek te verseker. (✓)
- Stappe moet teen korrupte beamptes of kontrakteurs gedoen word (✓) want dit dien as afskrikmiddel teen toekomstige korrupte optrede. (✓)
- Kontrakteurs aan wie tenders toegestaan word, moet bekend gemaak word (✓) sodat die gemeenskap beamptes van enige vermeende korrupsie in kennis kan stel. (✓)
- Of enige ander DRIE geskikte antwoorde vir TWEE punte elk. (3 x 2)

(6)
[15]

TOTAAL AFDELING B: 30

AFDELING C

Kandidate moet enige TWEE vrae in hierdie afdeling beantwoord. Indien die kandidaat al drie vrae beantwoord, moet slegs die **eerste TWEE** antwoorde nagesien word. Die oorblywende antwoord moet deurgehaal word en die volgende afkorting moet daarby neergeskryf word: 'OV' (Oorskry getal vrae wat vereis word).

VRAAG 4

Kandidaat se antwoord moet in die vorm van 'n opstel wees.

DRIE uitdagings waarvoor jy te staan kan kom wanneer jy weg van die huis af werk.

Punte moet soos volg toegeken word:

- EEN punt (✓) elk vir DRIE uitdagings.

Moontlike antwoorde kan wees:

- Daar is dalk geen/gebrek aan vervoer na en van die werkplek. (✓)
- Jou finansies is dalk onvoldoende om jou lewenskoste te dek. (✓)
- Daar is dalk geen/gebrek aan geskikte akkommodasie. (✓)
- Skeiding van vriende en familie kan stresvol en traumaties wees. (✓)
- Interaksie/Wisselwerking met nuwe mense/kollegas by die werkplek kan oorweldigend wees. (✓)
- Daar kan kommer oor jou persoonlike veiligheid en sekuriteit wees. (✓)
- Jy kan sukkel met huishoudelike takies (kosmaak, skoonmaak, wasgoed, ens.) (✓)
- Jy is dalk nie in staat om jou begroting te bestuur nie (betaal van huur, ligte en water, kruideniersware koop, ens.) (✓)
- Of enige ander geskikte uitdaging vir EEN punt (✓) elk. (3 x 1) (3)

Gee skoolverlaters raad oor DRIE maniere om 'n positiewe ingesteldheid teenoor verandering te ontwikkel wat hulle sal help om by 'n werksomgewing aan te pas.

Punte moet soos volg toegeken word:

- TWEE punte (✓✓) elk vir DRIE maniere wat goed verduidelik is.

Moontlike antwoorde kan wees:

- Sien in dat die werksomgewing van skool verskil (✓) sodat jy insiklik kan wees in die hantering van veranderde omstandighede. (✓)
- Gebruik die vaardighede wat jy bekom het uit ervaring van vorige veranderde omstandighede, (✓) sodat jy die uitdaging in die werksomgewing maklik identifiseer en daardeur werk. (✓)
- Wees op en wakker by die werkplek (✓) sodat jy bewus is van wat om jou gebeur en vinnig by enige nuwe omstandighede kan aanpas. (✓)
- Aanvaar verandering (✓) sodat jy in staat is om uitdagings in die werkplek te ontwikkel en te aanvaar (✓).
- Vra ander persone in die werkplek om hulle ervarings oor verandering met jou te deel (✓) sodat jy daaruit kan leer. (✓)
- Beskou elke uitdaging as 'n geleentheid om te groei (✓) aangesien verandering nuwe geleenthede (vir jou) laat opduik. (✓)
- Beskou verandering as 'n geleentheid om jou selfvertroue te verbeter (✓) omdat jy op jou prestasies in jou nuwe werksomgewing trots sal wees. (✓)
- Laat genoeg tyd toe om te bedaar en by die werkplek aan te pas (✓) want as die proses afgejaag word, sal dit onnodige stres veroorsaak. (✓)

- Behalwe werksaktiwiteite, moet jy ook met ander alledaagse aktiwiteite in jou lewe, soos sport, gemeenskapswerk of ander belangstellings, volhou, (✓) want dit sal die veranderinge minder oorweldigend laat voel. (✓)
- Behou oop kommunikasiekanale in die werkplek (✓) sodat jy met die veranderinge wat plaasvind vertrouwd kan wees. (✓)
- Of enige ander geskikte antwoord vir TWEE punte (✓✓) elk. (3 x 2) (6)

Assessee hoe 'n persoonlike lewenstylplan jou kan help om gedurende tye van verandering lewensgehalte te ervaar deur die volgende komponente van so 'n plan te bespreek:

- **Dieet en voeding**
- **Verhouding met vriende en familie**
- **Rekreasie en ontspanning**

Punte moet soos volg toegeken word:

- TWEE punte (✓✓) elk vir EEN antwoord in elke komponent wat goed verduidelik is.

Moontlike antwoorde kan wees:

Dieet en voeding

- Eet gereeld gesonde en gebalanseerde maaltye (✓) wat jou liggaam sal voorsien van die nodige voedingstowwe om gesond te bly. (✓)
- Drink genoeg water om dehidrasie te verhinder. (✓) Dit sal jou energie gee om in staat te wees om take/aktiwiteite te voltooi. (✓)
- Vermy stowwe wat skadelik is, soos alkohol en dwelmmiddels. (✓) Jou liggaam sal vry van moontlike siektes wees. (✓)
- Of enige ander geskikte antwoord vir TWEE punte (✓✓) (2)

Verhouding met vriende en familie

- Behou 'n goeie verhouding met jou gesin/familie (✓), aangesien hulle tydens verandering 'n betroubare ondersteuningsnetwerk kan verskaf. (✓)
- Behou kontak met jou vriende deur hulle te bel, te e-pos of op sosiale media en probeer ook tyd inrig om hulle persoonlik te sien (✓) aangesien hulle tydens verandering na jou sal kan luister en jou ondersteun. (✓)
- Maak nuwe vriende/sluit by sosiale klubs aan/ontwikkel nuwe vriendskappe (✓) want dit sal jou sosialeondersteuningsnetwerk verbreed en jou minder geïsoleerd laat voel. (✓)
- Spandeer gehaltetyd saam met familie en vriende (✓) wat sal help om die uitdaging en ander probleme wat jy kan ondervind te verklein/verminder. (✓)
- Of enige ander geskikte antwoord vir TWEE punte (✓✓) (2)

Rekreasie en ontspanning

- Om aan fisiese aktiwiteite deel te neem, sal jou help om jou fisiese fiksheid in stand te hou en jou immuunstelsel te versterk, (✓) wat jou dus gesond sal hou. (✓)
- Deelname aan ander aktiwiteite soos dans/luister na musiek/lees van boeke (✓) kan help om jou verstand en liggaam te verfris/op te helder en balans in jou lewe te bring. (✓)
- Om genoeg te slaap (✓) kan jou verstand en liggaam help om te herstel en om 'n vars uitkyk op die lewe te hê. (✓)
- Ontspanning en deelname aan ontspanningsaktiwiteite (✓) help jou om die lewe te geniet en verlig die stres wat jy dalk ervaar. (✓)
- Of enige ander geskikte antwoord vir TWEE punte (✓✓) (2) (6)

[15]

VRAAG 5

Kandidaat se antwoord moet in die vorm van 'n opstel wees.

Definieer 'n leefstylsiekte en dui aan waarom TB as so 'n siekte beskou word.

Punte moet soos volg toegeken word:

- EEN punt (✓) vir die definisie

EN

- TWEE punte (✓✓) vir die rede.

Moontlike antwoorde kan wees:

- 'n Leefstylsiekte word gewoonlik met swak dieet, rook, middelmisbruik en 'n gebrek aan oefening geassosieer. (✓)

OF

- 'n Leefstylsiekte word veroorsaak deur ongesonde gewoontes en/of gedrag. (✓) (1)

EN

- TB word as 'n leefstylsiekte beskou want dit affekteer meesal mense met 'n lae inkomste wat 'n swak dieet volg wat hulle meer vatbaar vir die siekte maak. (✓✓)
- Dit affekteer mense met 'n lae inkomste wat in oorvol gebiede met swak ventilasie en onhigiëniese toestande woon wat die siekte makliker van een mens na die volgende laat versprei. (✓✓)
- Enige ander geskikte rede vir TWEE punte elk. (✓✓). (2) (3)

Bespreek DRIE wyses waarop armoede 'n bydraende faktor tot die styging in TB-infeksies kan wees.

Punte moet soos volg toegeken word:

- TWEE punte (✓✓) elk vir DRIE redes.

Moontlike antwoorde kan wees:

- TB (Tuberkulose) is afkomstig van die manier waarop mense leef en met die omgewing omgaan. (✓) Byvoorbeeld hoe armer die gemeenskap, hoe voller word die huise en hoe makliker word dit om mekaar met TB aan te steek. (✓) (2)
- In arm gemeenskappe is daar 'n gebrek aan of swak basiese gesondheidsdienste, (✓) wat tot die verspreiding van TB en die invloed daarvan op die gemeenskap bydra. (✓) (2)
- Met geen gesondheidsdienste om pasiënte te diagnoseer of te behandel nie (✓) is daar 'n langer vertraging tussen siekte en kuur wat die verspreiding van die siekte laat voortduur. (✓) (2)
- Armoede kan verhinder dat mense hulle TB-medisyne soos voorgeskryf gebruik en om gereeld hulle behandeling op te volg, (✓) dit lei dus tot meermiddelafhanklikheid en uiterse meermiddelweerstandige TB. (✓) (2)
- Armoede lei tot swak voeding en dieet (✓) en dit kan dan die immuunstelsel verswak en die kans op TB-infeksie verhoog. (✓) (2)
- Arm gemeenskappe het soms minder onderrig oor gesondheidskwessies (✓) en kan dalk nie die simptome vroeg herken en geskikte hulp kry nie. (✓) (2)
- Swak sanitasie en geen/gebrek aan skoon drinkwater (✓) kan tot die verspreiding van die siekte lei. (✓) (2)
- Arm gemeenskappe het soms nie genoeg fondse om spesialisbehandeling in private hospitale en klinieke te bekostig nie (✓) en kry dus nie die beste moontlike behandeling nie. (✓) (2)
- Enige ander geskikte bespreking vir TWEE punte elk. (3 x 2) (6)

Stel DRIE maniere voor waarop die plaaslike regering die gemeenskap by volhoubare programme kan betrek wat TB en armoedeverligting sal aanpak.

Punte moet soos volg toegeken word:

- TWEE punte (✓✓) elk vir DRIE voorstelle.

Moontlike antwoorde kan wees:

- Die plaaslike regering (Departement van Gesondheid, Landbou, Onderwys) moet programme bevorder en ondersteun wat gemeenskappe sal aanmoedig om groentetuine te maak wat gesonde kos kweek. (✓✓)
- Plaaslike regerings moet gemeenskappe ondersteun om skoon drinkwater en behoorlike sanitasie te verseker. (✓✓)
- Plaaslike regerings moet ontspanningsgeriewe verskaf wat deelname aan fisiese oefening, wat die immuunstelsel kan help opbou en TB-infeksies sal verminder, bevorder en ondersteun. (✓✓)
- Die gemeenskap moet aangemoedig word om hulle omgewing skoon te maak, skoon klere te dra en skoon water te drink want dit sal die verspreiding van siektes voorkom. (✓✓)
- Kry plaaslike besighede om te help om armes met die instandhouding van basiese fisiese infrastruktuur, soos behuising en sanitasie, te help. (✓✓)
- Verskaf opvoedkundige programme om die gemeenskap oor TB te leer sodat mense goed oor die siekte ingelig is. (✓✓)
- Organiseer mediaveldtogte om bewustheid van TB te bevorder. (✓✓)
- Of enige DRIE ander geskikte antwoorde vir TWEE punte (✓✓) elk. (3 x 2)

(6)
[15]

VRAAG 6

Kandidaat se antwoord moet in die vorm van 'n opstel wees.

Definieer 'n informele werk en verduidelik hoe dit 'n innoverende manier is om werkloosheid in die land teë te werk.

Punte moet soos volg toegeken word:

- EEN punt (✓) vir definisie van informele werk.

EN

- TWEE punte (✓✓) vir 'n innoverende manier om werkloosheid teë te werk.

Moontlike antwoorde kan wees:

- Informele werk is dit wat nie by die Departement van Arbeid/Suid-Afrikaanse Inkomstediens (SAID) geregistreer is nie. (✓)

OF

- Informele werk is dit wat buite die formele ekonomie val. (✓)

OF

- Informele werk is dit wat in die informele sektor van die ekonomie val. (✓)

LET WEL: Punte mag nie toegeken word vir die gee van voorbeelde van informele werk nie. (1)

EN

- Dit is innoverend want dit:
 - Help jou om 'n entrepreneur te word
 - Help jou om jou eie geld te verdien en jy hoef nie die wins te deel nie
 - Absorbeer bykomende arbeid wanneer die ekonomie laag is
 - Verminder armoede
 - Skep meer werksgeleenthede
- Enige TWEE van die innoverende maniere hierbo of enige ander TWEE geskikte innoverende maniere vir EEN punt elk. (✓✓) (2) (3)

Bespreek DRIE uitdagings wat mense met informele werk kan ervaar.

Punte moet soos volg toegeken word:

- TWEE punte (✓✓) elk vir DRIE uitdagings wat goed verduidelik is.

Moontlike antwoorde kan wees:

- Mense in informele poste het geen werksekuriteit nie. (✓✓)
- Hulle is in eie diens met geen gewaarborgde vergoeding/wins nie. (✓✓)
- Die wat werk het geen basiese byvoordele soos pensioen of mediesefonds-bydraes of 'n geskrewe indiensnemingskontrak nie. Dis baie nadelig wanneer hulle siek of oud word of wanneer hulle 'n arbeidsgeskil wil aanteken. (✓✓)
- Hulle is aan kriminele aktiwiteit blootgestel wat 'n negatiewe invloed op hulle besighede kan hê. (✓✓)
- Hulle is soms aan slegte weerstoestande blootgestel wat suksesvolle besigheid kan verhinder. (✓✓)
- Hulle is aan groter finansiële risiko's blootgestel aangesien hulle nie 'n ondersteuningstelsel het nie. (✓✓)
- Hulle het geen voordele soos siekverlof, kraamverlof, ens. nie en word gedwing om aan te hou werk ten spyte van enige siekte. (✓✓)
- Daar is groter mededinging onder mekaar en groot besighede en hulle kan in die proses wins verloor. (✓✓)
- Hulle kan maklike teikens van vandalisme en plundering word wanneer daar onrus/kriminele aktiwiteite/optogte/stakings is. (✓✓)
- Of enige ander geskikte antwoorde vir TWEE punte (✓✓) elk. (3 x 2) (6)

Stel DRIE strategieë voor wat plaaslike besighede kan gebruik om jong mense te help om informele werk in gemeenskappe te volhou.**Punte moet soos volg toegeken word:**

- TWEE punte (✓✓) elk vir DRIE strategieë wat goed verduidelik is.

Moontlike antwoorde kan wees:

- Plaaslike besighede kan die dienste van informele besighede soos vervoer, spyseniering, drukwerk en verspreidinggeriewe gebruik. (✓✓)
- Die plaaslike besigheid kan informele besigheidseienaars help deur 'n plek te voorsien waarvandaan hulle hulle besighede kan bedryf, soos 'n plek om hulle produkte te verkoop. (✓✓)
- Plaaslike besighede kan informele besigheidseienaars help deur werksinkels aan te bied oor geldbesparing, begrotings en finansiële bestuur. (✓✓)
- Plaaslike besighede kan lenings aan voornemende informele besigheidseienaars toestaan om besighede te begin. (✓✓)
- Of enige ander geskikte strategie vir TWEE punte (✓✓) elk. (3 x 2)

(6)
[15]

TOTAAL AFDELING C: 30
GROOTTOTAAL: 80